

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

РОЗДАВАЛЬНИЙ МАТЕРІАЛ
з дисципліни „Контроль в бюджетних установах”
для студентів спеціальності 6.050100«Облік і аудит»
спеціалізації «Контроль і ревізія» денної форми навчання

Укладачі

к.е.н., викладач Шульга Н. М.

викладач Синюгіна Н. В.

Відповідальний за випуск

зав. кафедрою контролю і аудиту

к.е.н., проф. Дікань Л.В.

Харків, ХНЕУ, 2007

Затверджено на засіданні кафедри контролю і аудиту
Протокол №2 від 26.09.2006 р.

Роздавальний матеріал з дисципліни „Контроль в бюджетних установах” для студентів спеціальності 6.050100«Облік і аудит» спеціалізації «Контроль і ревізія» денної форми навчання /Укл. Н. М. Шульга, Н. В. Синюгіна – Харків: Вид. ХДЕУ, 2007. – 20 с. (Укр. мов.).

Призначено для наочного висвітлення питань щодо проведення контролю в бюджетній установі.

Рекомендовано для студентів і викладачів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів.

ВСТУП

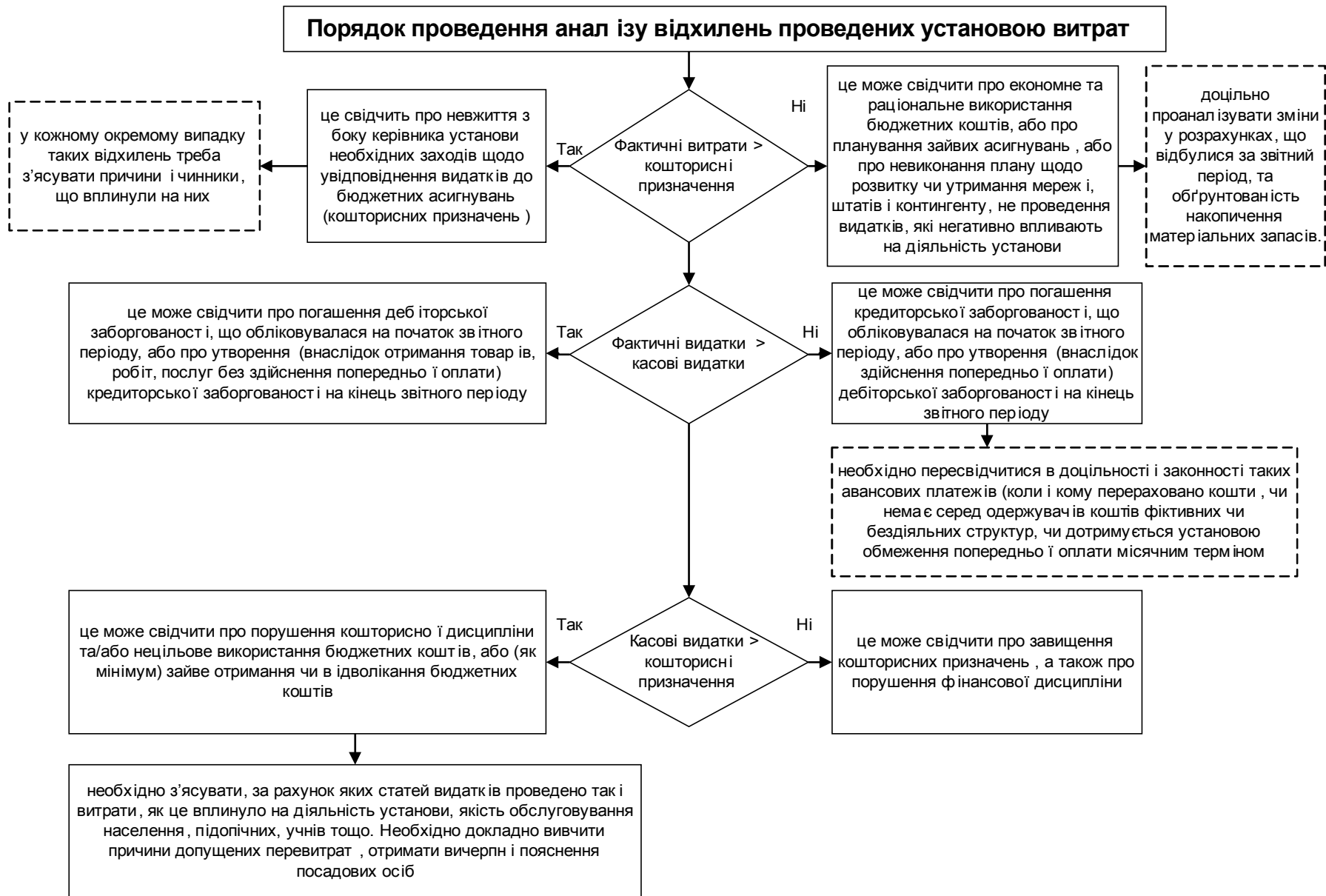
Державний фінансовий контроль за діяльністю бюджетної установи – це система заходів, яка здійснюється органами державної влади і спрямовані на забезпечення законності дій посадових осіб бюджетної установи щодо використання бюджетних коштів, державного та комунального майна.

Головними завданнями контролю є перевірка чіткої організації бухгалтерського обліку надходження та використання коштів загального і спеціального фондів бюджету, державної дисципліни в виконанні бюджету, жорсткого режиму економії асигнувань видатків бюджету та ефективного їх використання за цільовим призначенням і в межах коштів, затверджених у кошторисах доходів і видатків бюджетних установ.

Предметом навчальної дисципліни "Контроль в бюджетних установах" є контроль-ревізійна робота державних органів контролю в бюджетних установах, її організація, форми, методи та спеціальні прийоми контролю.

Навчальний процес згідно з програмою навчальної дисципліни "Контроль у бюджетних установах" здійснюється у формі лекційних та практичних занять; передбачає виконання наскрізного індивідуального навчально-дослідного завдання, а також самостійної роботи.

Роздавальний матеріал з дисципліни "Контроль в бюджетних установах", наведений в даній методичній розробці, є доповненням до лекційного матеріалу. Його використання сприятиме полегшенню вивчення дисципліни студентами через можливість наочного сприйняття інформації.

Рис.1. Порядок проведення аналізу відхилень проведених установою витрат

Форми річної фінансової звітності

Форми квартальної фінансової звітності

Форми квартальної фінансової звітності

Баланс (форма № 1)

Звіт про виконання загального фонду кошторису установи (форми № 2д та № 2м)

Звіт про використання коштів загального фонду бюджету з міжнародної діяльності України (форма № 2-валюта)

Звіт про надходження і використання коштів, отриманих як плата за послуги, що надаються бюджетними установами (форми № 4-1д та № 4-1м)

Звіт про надходження і використання коштів, отриманих за іншими джерелами власних надходжень бюджетних установ (форми № 4-2д та № 4-2м)

Звіт про заборгованість бюджетних установ (форми № 7д та № 7м)

Звіт про фінансові зобов'язання бюджетних установ (форми № 8д та № 8м)

Звіт про надходження і використання інших надходжень спеціального фонду (форми № 4-3д та № 4-3м)

Звіт про рух необоротних активів (форма № 5)

Звіт про рух матеріалів і продуктів харчування (форма № 6)

Звіт про результати фінансової діяльності (форма № 9)

Звіт про недостачі та крадіжки грошових коштів і матеріальних цінностей у бюджетних установах (форма № 15)

Рис. 2. Склад фінансової звітності бюджетної установи

Таблиця 1

5

Приклади опису окремих порушень в акті ревізії

Опис порушення	Примітки
1	2
<p>Обов'язки касира КСП «Перемога» згідно з наказом по спілці від 22.08.97 № 32 виконувала бухгалтер-касир Верба О.М. Виконання нею обов'язків касира в ревізійному періоді переривалося двічі: на час відпустки з 01.06.98 по 26.06.98 (обов'язки касира в цей період згідно з наказом від 01.06.98 № 30 виконував бухгалтер Мних Є.П.); на час перебування на стаціонарному лікуванні з 20.01.99 по 28.02.99 (обов'язки касира згідно з наказом від 20.01.99 № 18 виконувала бухгалтер Ковбанюк М.П., договір про матеріальну відповідальність не укладався)</p>	<p>Зазначено, коли, з якої причини переривалося виконання обов'язків касира, хто і на підставі яких розпорядчих документів виконував його обов'язки</p>
<p>Зокрема встановлено, що по касі, на підставі видаткового ордера від 20.01.99 № 36 за підписом голови і головного бухгалтера КСП, бухгалтером Ковбанюк М.П. списано заробітну плату по рільничій бригаді № 2 в сумі 3430 грн., яку заборговано за збирання льону з вересня 1998 року. Видатки проведено на підставі наявної в журналі-ордері № 1 платіжної відомості № 2 від вересня (без вказання року) про виплату заборгованої зарплати на суму 3430 грн. 28 особам рільничої бригади, що підписана головою КСП Марчуком П.П. і головним бухгалтером Мотринцем Г.П. без зазначення дати (<i>оригінал даної відомості вилучено ревізором згідно з актом від 19.03.00 і передано листом від 20.03.00 прокуратурі району для забезпечення почеркової експертизи; копія долучається</i>)</p>	<p>Докладно зазначається, на підставі яких документів, за чиїм підписом і коли проведено списання готівки по касі; хто вилучив і де знаходяться оригінали вилучених документів</p>
<p>Аналіз даних бухгалтерського обліку за вересень 1998 року (нарядів, журналів-ордерів №№ 2, 8, 10) показав, що рільничій бригаді № 2 за збирання льону нараховано і виплачено зарплати у сумі 1620 грн. В обліку це відображено проведеннями Дт.20 – Кт.70/1 (нарахована зарплата); Дт.70/1-Кт.68 (утримано прибутковий податок); Дт.70/1 – Кт.50 (виплачено гроші робітникам). Платіжної відомості на суму 1620 грн. в журналі-ордері № 1 ревізією не виявлено</p>	<p>Наводяться не тільки бухгалтерські проведення, зрозумілі спеціалістам, а і їх коротке пояснення, що є необхідним для правоохоронців і суддів</p>

Продовження табл. 1

1	2
<p>Опитуванням 12 осіб, зазначених у платіжній відомості на предмет достовірності одержаних у січні 1999 року сум зарплати, встановлено, що 7 з них, підтверджуючи своїми підписи у платіжній відомості, не пам'ятають величини виплаченої зарплати, але стверджують, що оплату праці за збирання льону проведено КСП у вересні або жовтні 1998 року. Ще 5 осіб підтвердили своїми і підписи, і суми одержаної зарплати, яку їм виплатили у вересні 1998 року. Решту осіб, зазначених у відомості, опитати не вдалося, оскільки вони не працюють у КСП, а будь-які дані щодо місця їх проживання відсутні <i>(пояснення додаються)</i></p>	<p>Зазначено причину неможливості опитати низку осіб</p>
<p>Виплата зарплати за видатковим касовим ордером від 20.01.99 № 36 оформлена в обліку проведеннями: Дт.20 – Кт.70/1; Дт.70/1 – Кт.50. Відповідних нарядів і відомостей нарахування зарплати, відмінних від аналогічних документів за вересень 1998 року, до ревізії не пред'явлено <i>(відповідний запит було адресовано голові КСП Марчуку П.П. та головному бухгалтеру Мотриниць Г.П., що додається)</i></p>	<p>У непред'явленні до ревізії окремих документів зазначено, кому було зроблено відповідний запит</p>
<p>На запитання, кому виплачено 3430 грн., бухгалтер Ковбанюк М.П. письмово пояснила, що «1620 грн. видано голові КСП на ремонт службової «Волги», а решта – 1810 грн. – використані нею та головним бухгалтером на лікування Верби О.М. і купівлю канцелярських товарів» <i>(пояснення додається)</i>.</p>	<p>Перевіряється достовірність пояснення винної особи</p>
<p>Оскільки 3430 грн. видано з каси на зарплату без належно підтверджених документів у їх одержанні, то ця сума згідно з п. 24 Порядку ведення касових операцій у національній валюті України, в редакції постанови Правління НБУ від 13.10.97 № 334, є недостатчею.</p>	<p>Зазначається порушений нормативно-правовий акт</p>
<p>Бухгалтер Ковбанюк М.П. на відшкодування недостачі внесла в касу за прибутковим касовим ордером № 34 від 20.03.00 300 грн. і надала до правління КСП боргове зобов'язання на відшкодування впродовж квітня-червня п.р. ще 400 грн. <i>(копія боргового зобов'язання додається)</i>.</p>	<p>Зазначається, хто, як і скільки збитків відшкодував під час ревізії</p>
<p>Перевіркою оплати праці працівників, які не перебувають у штаті професійно-технічного училища, встановлено, що для виконання робіт з виготовлення та монтажу систем</p>	<p>Зазначено паспортні дані та ким видано</p>

Продовження табл. 1

1	2
<p>центрального опалення, гарячого і холодного водопостачання, систем каналізації в гуртожитку № 2 училище 6 січня 1999 року уклало трудову угоду з приватною особою Іваненко О.П., яка мешкає за адресою м. Нивки, вул. Сосновий Бір, 12, паспорт КА 06312176, виданий Троянським РВ УМВСУ в Н-області. За якісне виконання в термін до 10 березня 1999 року зазначених в угоді робіт і закуплені для цього матеріальні цінності училище зобов'язалося сплатити виконавцю 5580 грн. з утриманням з цієї суми прибуткового податку згідно з чинним законодавством</p>	<p>паспорт. Зазначено, чи сплачується з суми угоди прибутковий податок</p>
<p>Трудову угоду від училища підписав заступник директора з навчально-виховної роботи Петрова І.І. (<i>копія трудової угоди та калькуляції до неї додаються</i>), хоча згідно з Посадовою інструкцією заступника директора з НВР, затвердженою директором училища 23.07.98, укладення господарських договорів не входить до його обов'язків. Пояснити причину перевищення своїх службових повноважень Петрова І.І. не змогла (<i>пояснення долучається</i>).</p>	<p>Перевірено, чи угоду укладала посадова особа, яка мала повноваження на це; відібрано пояснення за фактом перевищення повноважень.</p>
<p>До підготовки угоди працівники бухгалтерії та юрист, який обслуговує училище за контрактом, не залучалися (<i>пояснення головного бухгалтера та юриста додаються</i>)</p>	<p>Зазначено, хто ухилився від виконання посадових обов'язків</p>
<p>Перевіркою правильності складених калькуляцій вартості монтажних робіт, проведеною на прохання КРУ Управлінням капітального будівництва міської держадміністрації, встановлено, що на роботу, обсяги якої попередньо погоджено з училищем, виконавець завищив потребу в оцинкованих трубах на 126 м.п. та застосував у розрахунку вартості ринкові коефіцієнти, які в 9 разів перевищують середні в області (<i>висновок УКБ від 22.02.00 додається</i>)</p>	<p>Перевірено правильність планування витрат</p>
<p>Згідно з актом виконаних робіт ф-2 від 10 березня 1999 року, роботи з монтажу комунальних систем виконано якісно і вони прийняті комісією училища у складі заступника директора з НВР Петрової І.І., заступника з адмінгосподарської роботи Іванова А.І. та старшого майстра господарського відділу Сазонова С.К. Обсягів виконаних робіт в акті ф-2 не зазначено (<i>додається</i>).</p>	<p>Зазначено, хто і яким чином прийняв виконану роботу, що і ким при цьому порушено</p>

Продовження табл. 1

1	2
Згідно з поясненнями, одержаними від членів комісії	

<p>Петрової І.І. та Сазонова С.К., обмірів фактично виконаних робіт комісія не проводила. Зазначене є порушенням наказу від 21.04.96 № 11, виданого по училищу за результатами попередньої ревізії, пункт 7 якого зобов'язує заступників начальника училища, завідувача господарством, комендантів гуртожитків та інших матеріально-відповідальних осіб приймати виконані ремонтно-будівельні роботи, надані послуги і отримані товари лише після детальної перевірки їх наявності, відповідності цін та якості</p>	
<p>На підставі акта виконаних робіт від 10.03.98, що затверджений директором училища 15.06.99 і містить його резолюцію «Бухгалтерії, до оплати», бухгалтер Зайко В.П. нарахувала в червні до оплати 5580 грн. <i>(за поясненням бухгалтера Зайко В.П. і заступника з НВР Петрової І.І., акт ф-2 було передано в бухгалтерію лише в червні місяці)</i>. Ця сума відображена в меморіальному ордері № 5 «Зведення розрахункових відомостей із заробітної плати та стипендії» за червень 1999 року. З урахуванням утриманого прибуткового податку та інших відрахувань за даними бухгалтерії приватній особі Іваненко О.П. виплачено 4325 грн. <i>(видатковий касовий ордер № 176 від 18.06.99 підписано заступником директора з АГР Івановим А.І. та головним бухгалтером Сидоровою М.Л.)</i></p>	<p>Зазначено, ким підписано видаткові документи</p>
<p>Однак, на порушення вимог статті 23 Закону України «Про оплату праці» від 24.03.95 № 108/95-ВР (зі змінами, внесеними згідно із Законом від 23.01.97 № 210/97-ВР) та ст. 6 Указу Президента України від 28.02.97 № 187 «Про заходи щодо забезпечення наповнення державного бюджету та посилення фінансово-бюджетної дисципліни» заступник директора училища з АГР Іванов А.І. 4.05.99 видав розпорядження, яке погоджено з головним бухгалтером Сидоровою М.Л., про оплату Іваненку О.П. за виконані роботи продуктами харчування <i>(копія розпорядження додається)</i>. Згідно з бухгалтерськими проведеннями, придбання продуктів харчування в училищі проводилося винятково за бюджетні кошти</p>	<p>У безпідставному винесенні розпорядження зазначено, яку правову норму і ким порушено</p>

Закінчення табл. 1

1	2
<p>Згідно з видатковою накладною № 515 від 29.05.99, підписаною головним бухгалтером Сидоровою М.Л. і</p>	<p>Зазначено, за якими розпорядчими</p>

<p>бухгалтером матеріального відділу Пешко С.Т. і затвердженою заступником директора з АГР Івановим А.І., зі складу училища Іваненку О.П. видано в травні 1999 року (або на місяць раніше, ніж проведено нарахування заробітної плати) цукор у кількості 3500 кг на суму 4200 грн. і мішків у кількості 50 шт. на суму 75 грн. (копія накладної додається). Видача цукру і мішків зі складу здійснена комірником Власовою О.О. і підтверджується бухгалтерським записом у меморіальному ордері № 12 «Зведення накопичувальних відомостей за витраченими продуктами харчування» за травень 1999 року.</p>	<p>документами проведено видатки</p>
<p>Факти отримання продуктів харчування у зазначених обсягах Іваненко О.П. у своєму поясненні підтвердив і вказав, які конкретно роботи і в яких обсягах ним було виконано в січні–червні 1999 року в гуртожитку (пояснення і копії документів додаються)</p>	<p>Одержано пояснення від усіх причетних до виконання трудової угоди посадових і матеріально відповідальних осіб училища</p>
<p>Проведеними під час ревізії за участю представників училища, спеціалістів ВАТ «Теплокомуненерго» та Іваненка О.П. контрольними обмірами обсягів виконаних робіт і наступними розрахунками їх вартості із застосуванням ремонтно-монтажних норм і розцінок встановлено, що Іваненком О.П. виконано робіт вартістю за середніми ринковими цінами в сумі 20 163 грн. (акти контрольних обмірів і розрахунки вартості ремонтно-монтажних робіт додаються)</p>	<p>Контрольні обміри виконаних робіт і розрахунки їх вартості проведено за участю відповідних спеціалістів, за присутності зацікавлених осіб</p>
<p>Враховуючи подане Іваненком О.П. боргове зобов'язання на повернення переплати в сумі 13 823 грн., директор училища видав наказ для забезпечення відшкодування винними особами збитків упродовж 6 місяців поточного року (копія боргового зобов'язання і наказу додаються)</p>	<p>Зазначено вжиті під час ревізії заходи для усунення порушень</p>

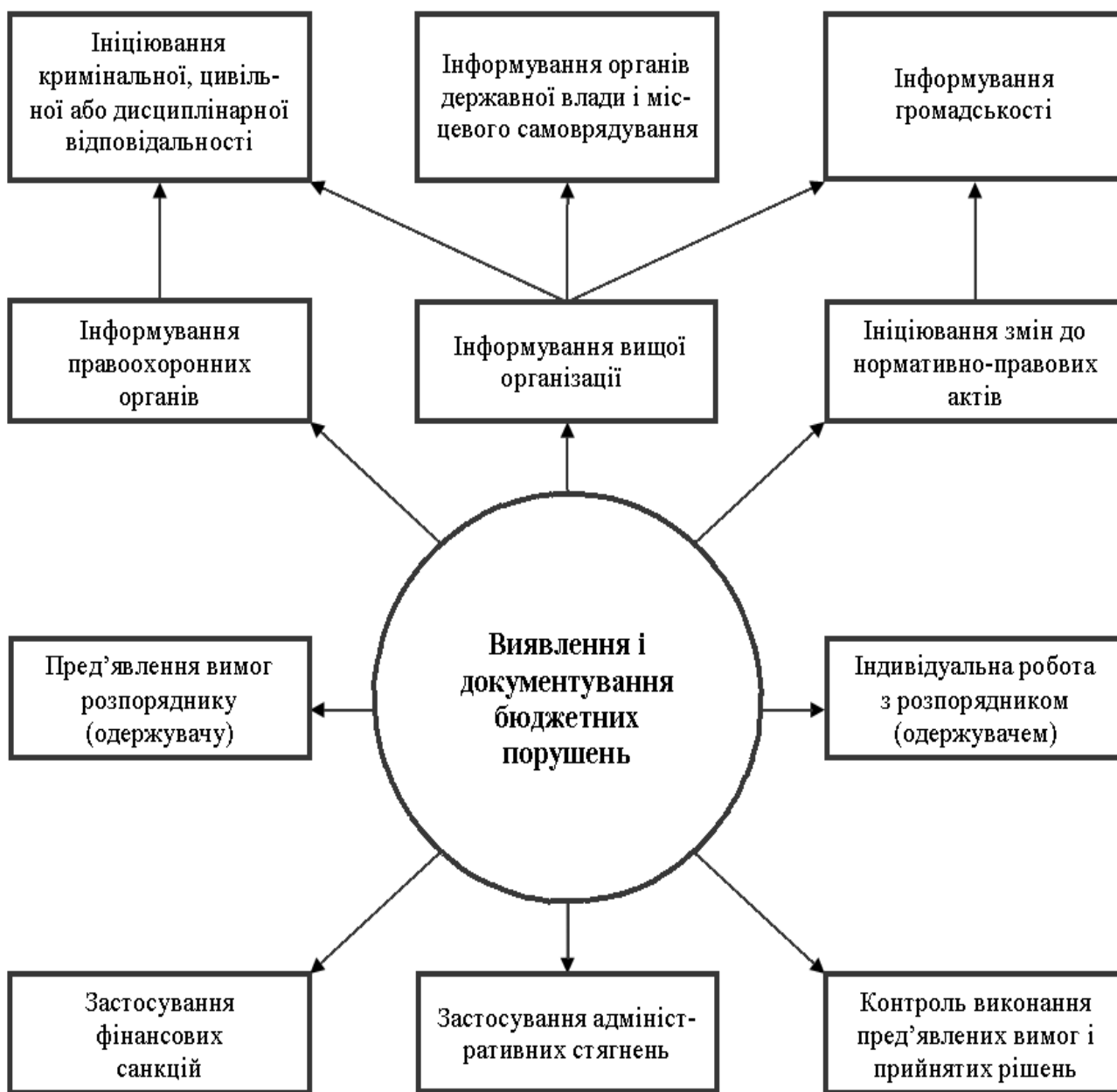

Рис. 3. Механізм усунення наслідків порушень

Рис. 4. Об'єкти застосування фінансових санкцій, визначених Бюджетним кодексом

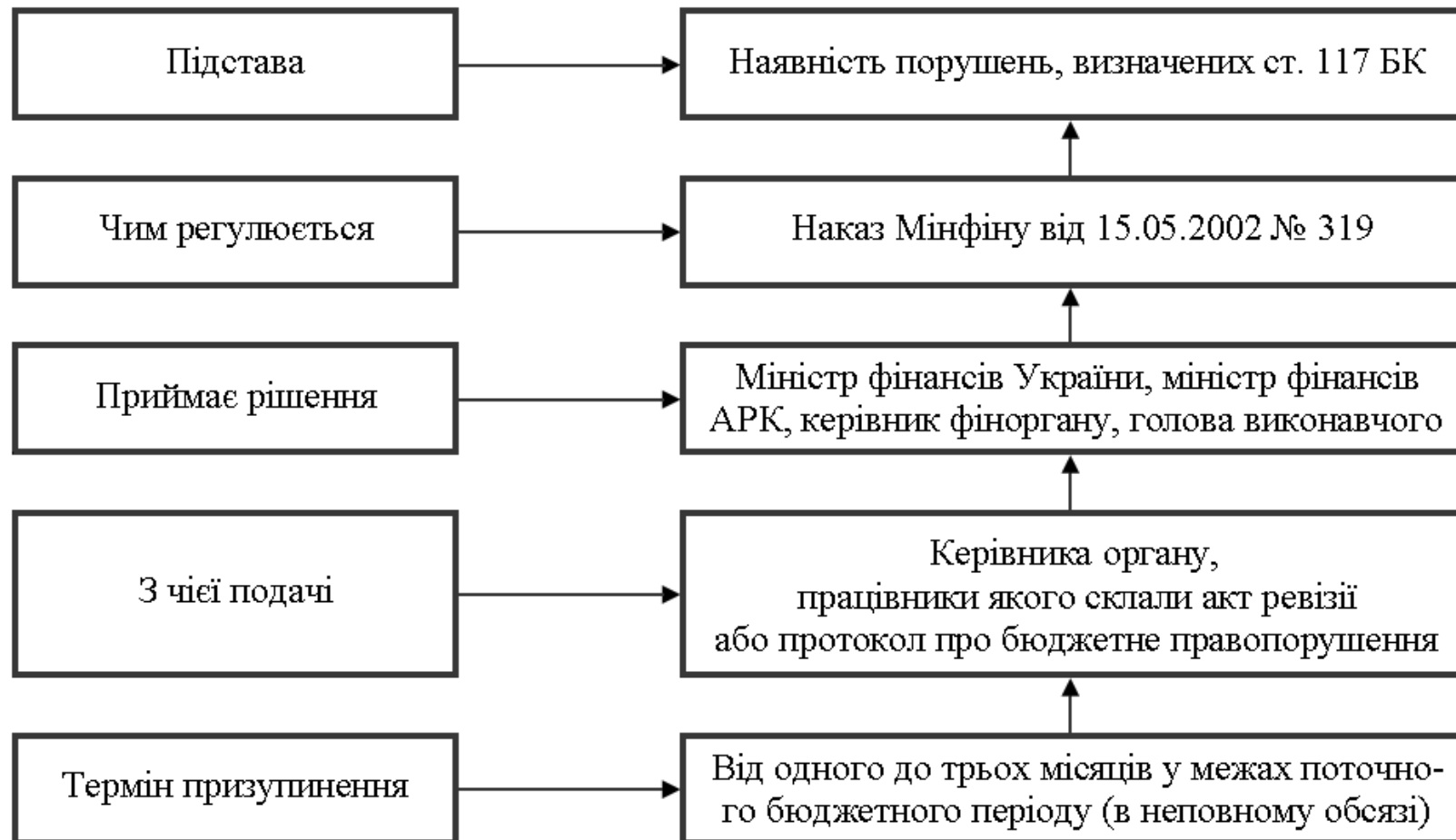
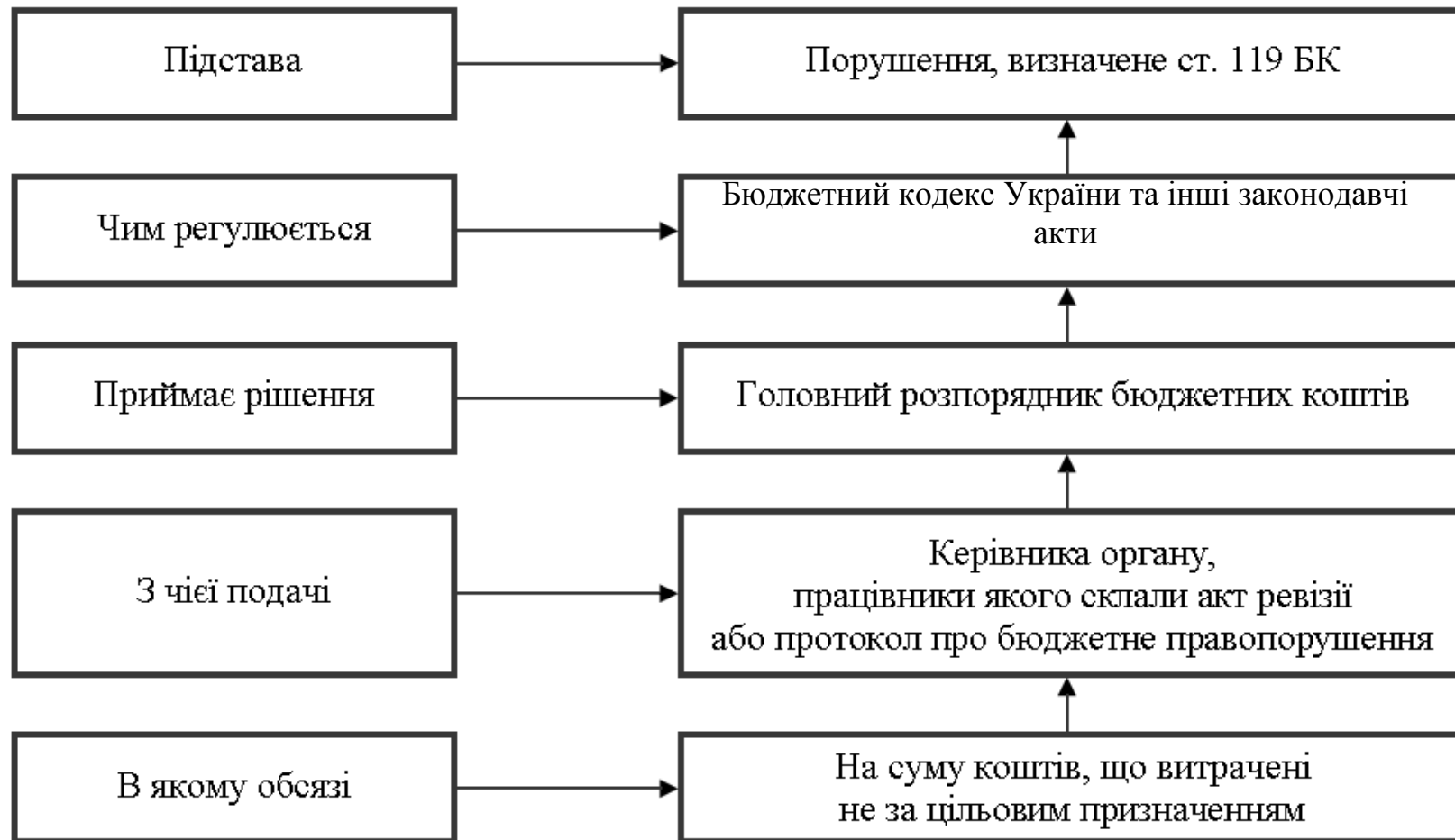

Рис. 5. Припинення бюджетних асигнувань

Рис. 6. Зупинення операцій з бюджетними коштами

Рис. 7. Зменшення бюджетних асигнувань

Рис. 8. Орієнтовна схема контролю за усуненням виявлених порушень

16

Рис. 9. Комп'ютерні технології в діяльності контролера

Характеристика пакетів прикладних програм, які застосовуються ревізорами

Пакети прикладних програм	Застосування	Види програм
1	2	3
Текстові процесори	Використовуються на всіх стадіях ревізії, що вимагають створення і якісного оформлення робочих документів ревізора	Word
Табличні процесори	Використовуються при складанні аналітичних таблиць, реалізації прийомів перевірки, перш за все пов'язаних з оцінкою фактичних показників бухгалтерської звітності і аналізом фінансового стану ревізуемого об'єкту, поданні отриманої інформації у графічному вигляді, складанні альтернативних балансів, при створенні робочих табличних документів	Excel
Правові бази даних і довідники	Забезпечують інформаційно-консультційне обслуговування ревізорів в процесі проведення перевірок. Значно спрощує проведення ревізії можливість звернутися до довідково-правової бази. За її допомогою ревізор отримує необхідне правове обґрунтування порядку відображення тих чи інших господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку, роз'яснення по розрахунках необхідних показників звітності і т.д.	„Консультант – плюс”, „Гарант”, „1С:Кодекс”, „1С:Еалон” та інші
Спеціалізовані статистичні пакети загального призначення	Використовуються ревізорами при проведенні досить складних розрахунків. Вони реалізують набір різних статистичних методів, дозволяють виконувати обмін з найбільш поширеними системами управління базами даних, мають можливість графічного представлення даних	“Statistiks”, “Quick”
Програми електронного документообігу	Дозволяють накопичувати, зберігати, здійснювати швидкий пошук і доступ до документів в електронних архівах, виконувати їх об'єднання, а також забезпечують групову роботу при створенні документу	„1С: Електронний документообіг”

1	2	3
Бухгалтерські програми та їх окремі модулі	З цими програмами ревізор має справу при проведенні перевірок. Він повинен дати оцінку комп'ютерній системі обліку підприємства, що ревізується, в тому числі оцінити програму, яка застосовується, правильність її використання тощо. При цьому ревізору часто приходится працювати безпосередньо в області цієї програми. Бухгалтерські програми дозволяють виконувати комплекс робіт, що пов'язані з ревізійними перевітками чи відновленням обліку в обмежені строки, провести ревізію і відновити облік за минулі роки, деякі з програм дозволяють моделювати різні варіанти відображення господарських операцій і отримання фінансових результатів	„1С:Бухгалтерія”, „Парус”, „Толстий Ганс” та інші
Програми фінансового аналізу та їх окремі модулі	Орієнтовані на аналіз фінансового стану підприємства, вироблення стратегічних і тактичних рішень управління підприємством. Програми аналізу дозволяють виконувати перевірку фінансової, податкової та іншої звітності завдяки закладеному в них механізму перевірки взаємопов'язаних показників. Вони забезпечують проведення безпосередньо фінансового аналізу по різних методиках і розраховують велике число економічних показників, дозволяють складати і аналізувати бізнес – плани.	„Три кита”, „1С:АФС”, „Инвестор”
Системи підтримки прийняття рішень та експертні системи	Використовуються для автоматизації управлінських функцій ревізійних органів. Дозволяють розраховувати собівартість виконаних робіт, вести їх облік, формувати рахунки за виконані роботи, формувати довідники і тексти договорів, акти про виконані роботи, вести детальні довідники контрагентів, здійснювати вибірку даних за вільними критеріями	„Формула времени”

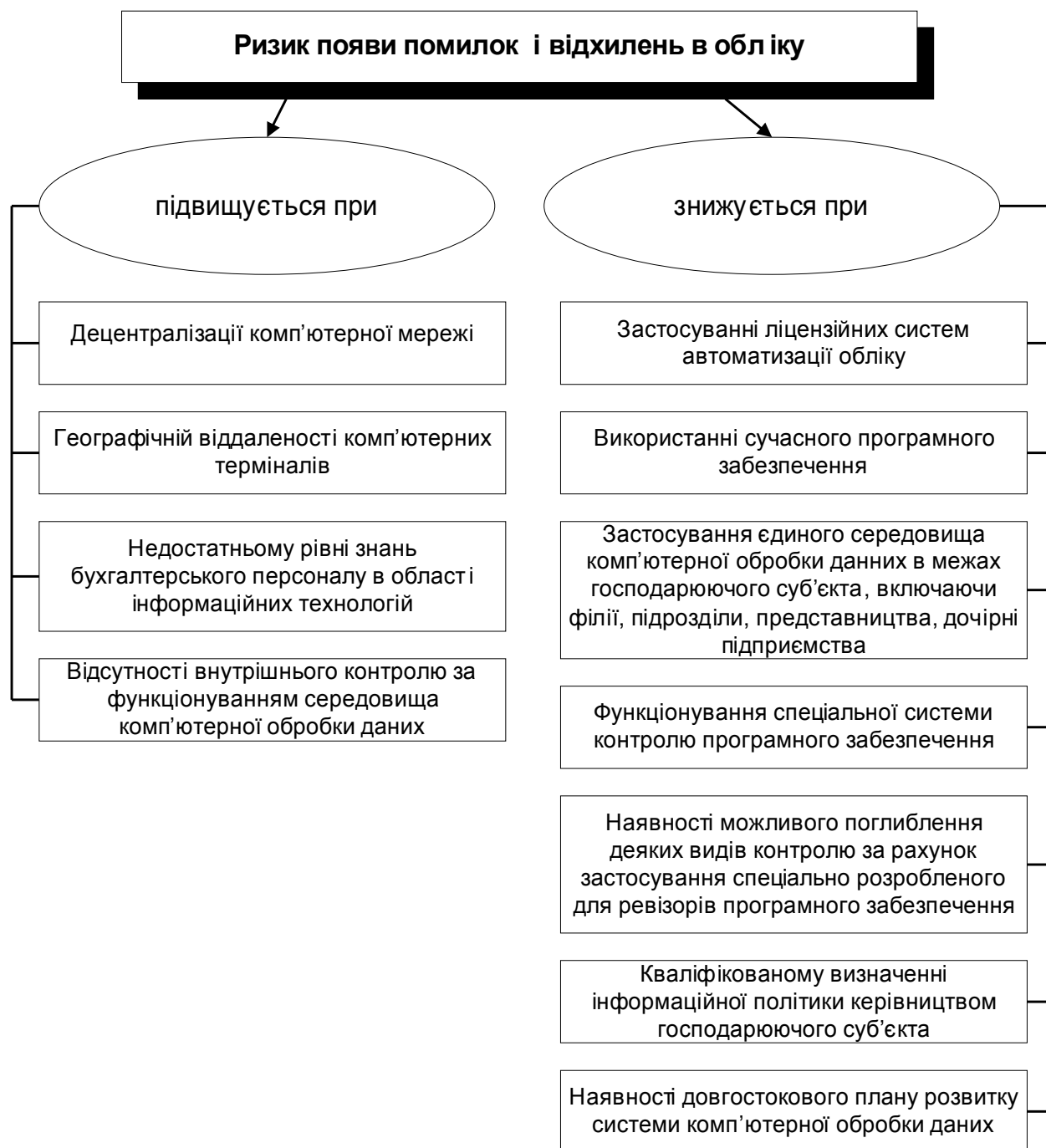

Рис. 10. **Фактори підвищення та зменшення ризиків появи помилок і відхилень, пов'язаних з використанням комп'ютерних технологій.**

Характеристика ризиків, пов'язаних з використанням комп'ютерних технологій

Джерела ризиків	Причини виникнення ризиків
Технічні характеристики	1) неналежна робота апаратних засобів; 2) використання не ліцензованого програмного забезпечення; 3) невідповідність характеристик апаратного та програмного забезпечення; 4) відсутність належного технічного обслуговування та контролю
Системи обробки даних	1) наявні помилки при розробці; 2) невеликий тираж системи; 3) використання системи не за призначенням
Організація обліку і контролю	1) недостатня підготовка персоналу підприємства до роботи з системою обробки даних обліку; 2) відсутність чіткого розмежування обов'язків та відповідальності персоналу підприємства; 3) незадовільна організація системи внутрішнього контролю; 4) слабка система захисту від несанкціонованого доступу до бази даних або її відсутність; 5) втрата даних
Кваліфікація контролера	1) неправильна оцінка системи обробки облікових даних; 2) некоректність побудови автоматизованих засобів контролю; 3) помилкове тлумачення результатів

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Роздавальний матеріал
з дисципліни „Контроль у бюджетних установах ”
для студентів спеціальності 8.050106
денної форми навчання

Укладачі: Шульга Наталія Миколаївна

Синюгіна Наталія Вікторівна

Відповідальний за випуск

Дікань Л. В.

Редактор

Коректор

План 2006 р. Поз. №

Підп. до друку. Формат 60x90 1/16. Папір ТАТРА. Друк на Riso

Ум.- друк. арк. 2,5. Обл.-вид. арк. Тираж 300 прим. Зам. № Безкоштовно

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи

Дк №481 від 13.06.2001р.

Видавець і виготівник - видавництво ХДЕУ, 61001, м. Харків, пр. Леніна, 9а